

“Non est mortale quod opto.”

(Schr. Peeter van Beeck, 1-1 2-1 1-1

1-1 1-1 1-1 Schepenbrieven 1637)

Mesalia

ORGAAN VAN DEN — — —
OUDHEIDKUNDIGEN KRING
— — VAN WUESTWEZEL

(DRIEMAANDELIJKSCH TIJDSCHRIFT)

2^e Jaargang.

1927.

N° 1.

Oudheidkundige Kring van Wuestwezel.

EERE-VOORZITTERS :

Baron R. de Kerchove d'Exaerde, Burgemeester van Wuestwezel.
Z. E. H. Raeymaekers, pastoor-deken, Esschen.

VOORZITTER : Jos. Van der Jonckheyd, kosten-drukker.

ONDER-VOORZITTER : Arthur Bosschaerts, onderwijzer, Gooreind.

SEKRETARIS : Karel Peeters, gemeentearchivaris.

SCHATBEWAARDER : Frans Verstraelen, onderwijzer.

BESTUURSLEDEN :

Jan Augustijns, Westdoorn.
Jozef Cools, onderwijzer.
Gustaaf Goris, onderwijzer.
Corneel Theuns, Gooreind.
Jozef Van den Zegel, onderwijzer, Achterbroeck.
J. C. Van Hoydonck, houthandelaar.

BESCHERMENDE LEDEN :

Hoogerw. Mgr. Hoppenbrouwers, prelaat van Grimbergen.
Hoogerw. Mgr. S. Le Grelle, huisprelaat van Z. H. den Paus, Bibliotheek van het Vatikaan, Rome.
Gravin L. du Chastel de la Howardries, Hollain.
P. Vermoelen, lid der Bestendige Deputatie, Hoboken.
I. Schobbens, griffier der provincie Antwerpen.
Petrus Aerden, gemeenteontvanger.
J. Berben-Van Beeck, Gr. Beerstraat, 24, Antwerpen.
Maria Bervoets, onderwijzeres.
J. F. Bevin, Oud-leeraar H. B. S. Bergen op Zoom (Holl.)
Alfons Beyers, Dorp 58.
A. Bogaert, gemeentesekretaris, Borgerhout.
Dr V. Bosschaerts, geneesheer.
L. Braeckmans, drukker-uitgever, Brecht.
Frans Breugelmans, Handelslei.
W. J. J. C. Bijleveld, archivaris, Leiden (Holl.)
E. H. Celens, pastoor, Achterbroeck.
Fr. Collin, Consciencestraat, 13, Antwerpen.
Louis Cools, Handelslei, 67.
Armand Cosemans, Ballaerstraat, 50, Antwerpen.
Jos. Cosemans, De Beuckerstraat, 8, Antwerpen.
R. Cuvillier, Brantstraat, 27, Antwerpen.
Gustaaf Deckers, Candidaat-Notaris.
E. H. C. De Clerck, Tolstraat, 54, Antwerpen.
E. H. L. De Coster, pastoor-deken, Eeckeren.
Edm. De Decker, Kerkplaats, Gooreind.
E. H. Karel De Decker, onderpastoor, Berlaer.
Wed. Eug. De Graef, Bredabaan, Gooreind.
Baron Fernand de Kerchove d'Exaerde, Kasteel « Sterbosch ».
Jonkvrouw Gwendoline de Kerchove d'Exaerde, Kasteel « Sterbosch ».
Baron Henri de Kerchove d'Exaerde, arrondissementskommissaris, Gent
Jonkvrouw Marie-Claire de Kerchove d'Exaerde, Kasteel « Sterbosch ».
Jonkvrouw Marie Louise de Kerchove d'Exaerde, Gent.
Baron Thierry de Kerchove d'Exaerde, Kasteel « Sterbosch ».
J. De Ridder-Van Beeck, Klipveld, 9, Ukkel.
Alf. De Vrin, Edelinckstraat, 24, Antwerpen.
Fernand Donnet, Transvaalstraat, 45, Antwerpen.
E. H. Gagelmans, pastoor, Hulsen (Baelen-Nethe).
Const. Goetstouwers, Calmpthoutsche Steenweg.
E. H. A. Goossenaerts, Legeraalmoezenier, Antwerpen.
Prof. Dr L. Grootaers, hoogleeraar, Leuven.
E. H. Alb. Henderick, leeraar.
Corn. Hens, maalter.
Jaak Hens, maalter, Meersel-Dreef.
H. Hoeben-Van den Wijngaert, expert-boekhouder, Hove.
Aug. Janssens, leeraar, De Bosschaertstr. 229, Antwerpen.
Jan Kenis, Westdoorn.

WESALIA

**Orgaan van den Oudheidkundigen Kring
van Wuestwezel.**

ABONNEMENTSPRIJS : 5 fr. per jaar ; Buitenland 10 fr.

Redaktiesekretaris : KAREL PEETERS, Wuestwezel.

Beheer : FRANS VERSTRAELEN (postcheckrekening n° 1656.25).

Stichting der voormalige Kapel van Achterbroeck. ⁽¹⁾

In het begin der XVe eeuw werd Oloneus, met Gods gratie Abt van de St Michielsabdij te Antwerpen, door pauselijke bulle van Eugenius IV aangesteld als testamentuitvoerder der nalatenschap van Joannes Gerardus de Maestede of de Hontenisse, die eertijds zelf Kanunnik was ter Abdij van St Michiel ; dit testament schreef voor dat op het grondgebied Achterbroeck eene kapel ter eere van O. L. V. zou worden opgericht.

Zooals wij hebben gezien, had abt Oloneus in 1445 drie zijner eerwaarde medebroeders, kanunniken van St Michielsabdij : Jan Braxator, Jan de Altona en Egidius Van den Wyngaerd, naar Rome gezonden in gezelschap van Jan Cant en Nicolas Balduin, kanunniken van O. L. Vrouwekerk te Antwerpen, om de laatste wilsbeschikkingen van den overleden Joannes de Maestede of de Hontenisse aan den Paus kenbaar te maken en de vergunning af te smeeken.

Na een langen tocht, welke niet onderbroken werd tenzij uit godsdienstaangelegenheden, zooals gedurende de laatste dagen der Goede Week en met Paschen, of wel nog om de paarden te laten rusten, zijn onze vijf koene reizigers behouden met den vergunnings-brief ter St Michielsabdij aangekomen en hebben hem aan abt Oloneus overhandigd.

In de vergunning stond geschreven 's Pausen apostolischen

(1) Het eerste deel : « Wesalia » I^o Jg. n° 2, blz. 17.

zegen voor abt Oloneus, verder nog dat de Paus aan abt Oloneus de gevraagde gunst schenkt, na vertoon van het verzoekschrift der reizigers. In het testament van Joannes Gerardus de Maestede of de Hontenisse werd gevraagd van, met de eigendommen van den afgestorvene op het parochiaal grondgebied van Calmpthout, op het gehucht genaamd « in 't Achterbroeck », eene kapel te stichten en te onderhouden, om er de H. Mis te lezen en andere godsdienstoefeningen te volbrengen.

In de te stichten kapel zal de H. Mis op een draagaltaar mogen gelezen worden. Het recht om den eersten kapelaan aan te duiden zal aan de testamentuitvoerders worden toegekend ; in het vervolg zal aan het kapittel van Onze Lieve Vrouwekerk te Antwerpen dat recht wedervaren, met behoud van de rechten der parochiale kerk van Calmpthout. Zouden zich aan de kerkelijke straffen blootstellen al diegenen, die zich tegen hierboven vermelde stichting en bepaling zouden verzetten. Aldus gegeven te Rome bij St Pietersstoel in het jaar van 's Heeren geboorte 1446, den 15ⁿ dag van de kalenden van Juli, het 16^e jaar van ons Pausdom. Geteekend : Eugenius IV.

Zoo luidde de pauselijke bulle. Eenmaal aan Abt Oloneus ter hand besteld, kon tot het uitvoeren van de wilsbeschikking van Joannes Gerardus de Maestede worden overgegaan. Daartoe was een stichtingsakt noodig door notaris opgesteld en aan de getuigen voor-gelezen. Den 3ⁿ Octoberdag van het jaar 1446 werden dan in den refter van St Michielsabdij opgeroepen de « eerbare en vertrouwbare » heeren Henricus van den Poel en Paulus Hulst, religieuzen van St Michielsabdij, verder nog Henricus Joannes, pastoor van Calmpthout, Henricus Laef, clericus, Simon Bac en Willem, zoon van Willem, inwoners van Antwerpen, verschijnende als getuigen.

De stichtingsakt werd opgemaakt door Theobaldus Symonis de Marda, daar eveneens tegenwoordig ; hij heeft het stuk met zijn verkenningsteeken en zijn naam voorzien en er dan den zegel van Abt Oloneus aan toegevoegd.

Deze stichtingsakt vermeldt dat Abt Oloneus, gezien de pauselijke goedkeuring, in tegenwoordigheid van de testamentuitvoerders en op hun aanvraag, de toelating gaf om in het gehucht, genaamd Achterbroeck, eene kapel te stichten en te bouwen en er voor altijd eene kapelrie (1) te onderhouden met de goederen van Joannes Gerardus. De kapel zou staan onder de aanroeping van O. L. Vrouw en wekelijks

(1) Onderhoud van een Kapelaan.

zouden er twee H. Missen worden gelezen, hetzij door den kapelaan zelf of door zijn plaatsvervanger, voor den prijs van 6 zesters (1) tarwe als jaarlijksche rente, 't is te zeggen 4 $\frac{1}{2}$ zester van de nalatenschap van Joannes Gerardus, die deze zelf had verworven van genaamden Walter, zoon van Petrus, met daarbij een pachthoeve met huis, hoven en gronden omtrent 24 gemeten grond liggend tegen Wezele, tusschen Petrus, zoon van Petrus, ter eene zijde en Joannes Willems' nalatenschap aan de andere zijde ; daarbij nog 6 maten tarwe als erfenis van genoemden Walter, zoon van Petrus, van den eigendom die Walter bezat op « Huigelaer » (2) zooals uit de schepenbrieven, die daarvoor gemaakt zijn en werden voorgelegd, klaar en duidelijk blijkt, alles ten voordeele van den kapelaan en elk jaar te leveren. Daarvoor zal de kapelaan moeten lezen de voornoemde H. Missen op een der weekdagen doch niet op Zon- of Feestdag, noch ten tijde dat er lijkdienst wordt gecelebreerd of dat het woord Gods wordt verkondigd in de moederkerk van Calmpthout, ten einde de parochiekerk in haar rechten in niets te kort te komen ; in geval de kapelaan één of meer van voornoemde missen verwaarloosde te lezen, zou hij voor elke nagelaten mis de boete oploopen van 2 oude grooten (3) ten voordeele van de moederkerk van Calmpthout en van de kapel van Achterbroeck en daarenboven nog de verwaarloosde missen moeten lezen.

Daarbij heeft een verdienstelijk man met naam Joannes, zoon van Walter, die in het gehucht Achterbroeck woont met zijne echtgenoot Mechtilde, en bij het aflezen van den stichtingsakt ook tegenwoordig was, met het doel van deelachtig te worden in de H. Missen en den eeredienst in de kapel, het verlangen uitgedrukt van, tot meerder steun der fondatie, vrijwillig af te staan een zester tarwe op Wezele als altijddurende rente na hunne dood ; evenzoo nog een, elk jaar met het feest van O. L. Vrouw Lichtmis te ontvangen, huurprijs van grond, gelegen op « Oostheyme » tusschen de nalatenschap van Joannes, zoon van Willem, ten zuiden, en den openbaren weg ten noorden. Dien huurprijs mag de kapelaan geheel zijn leven

(1) Een zester is een grondrente in graan te voldoen. Pastoor Klaasen zegt in zijn Manuale dat een zester of sister een $\frac{1}{2}$ mudde is en in geld 6-0-0 (6 gulden) bedroeg. Hij voegt er bij : Ik geloof dat een sister ook gelijk staat met een zak.

(2) Waarschijnlijk wordt hiermede bedoeld de streek « Hanelaar » onder Achterbroeck.

(3) Groot = oud muntstuk ter waarde van een halven stuiver.

lang in eigen naam opeischen, ontvangen en bezitten : zoo verstaan dat de Kapelaan, na de dood van Joannes of Mechtilde, een halsterium (een halve zester) en na de dood van beiden, den heelen zester zal bezitten. Het recht van den geschikten persoon als kapelaan van de voornoemde kapel aan te duiden zal dezen keer aan de testament-uitvoerders toekomen, maar vervolgens door het kapittel van O. L. Vrouwekerk te Antwerpen worden waargenomen, altijd met in eere houding van de rechten der parochiekerk van Calmpthout.

Aldus gegeven en goedgekeurd te Antwerpen in ons klooster ter referenzaal van S' Michielsabdij in het jaar 1446. Geteekend Abt Oloneus.

De stichting der kapel van Achterbroeck, zooals reeds verteld, werd voor d'eerste maal geschreven in den oorspronkelijken vergunningsbrief van Abt Oloneus in 1446. Dit verhaal werd later nog bevestigd door getuigenis van J. Cranendonc gedagteekend den 15 Juni 1612, en verklarend : « Ik ondergeteekende, protonotarius apostolicus, heb vergeleken met de oorspronkelijke brieven en heb bevonden dat, woord voor woord, deze getuigenis echt is. » Onderteeekend J. Cranendonc te Antwerpen, 15 Juni 1612.

In 1627, den 23 December, werd het afschrift van Cranendonc nog eens nagezien door fr. Walterius van Tilborg, Pastoor van Nispen en Esschen, die het met het oorspronkelijke heeft vergeleken en echt bevonden.

Tot hier de stichting der voormalige kapel van Achterbroeck. In een volgende bijdrage geven wij, voor zooveel het nog mogelijk is, de bijzonderste feiten harer geschiedenis in den loop der eeuwen.

VOORDRACHT.

De Eerwaarde Heer M. Van Hoeck zal te Wuestwezel een voordracht houden met als onderwerp : « *Onze Lieve Vrouw in het hart van Antwerpen* ». (Relaas over de stichting van broederschappen en gilden in de middeleeuwen.) Dag en uur dezer voordracht zullen later bekend gemaakt worden door de plaatselijke bladen en door uitnoodigingen, die aan al onze leden zullen gezonden worden.

Leden van den Oudheidkundigen Kring hebben vrijen toegang op vertoon hunner lidkaart. Niet-leden betalen 1 fr.

Op het Staatsarchief te Antwerpen.

Hier volgt de inventaris der archiefstukken betreffende Wuestwezel, die bewaard worden op het Staatsarchief te Antwerpen.

<i>N^{rs}</i>	<i>Stukken</i>
1. Leenboek 1612-1652	10
2. » 1723-1756	1
3. Bundel. Pastoors en Heeren (1369-1726)	21
4. Bundel inhoudende :	
1 ^e Rekening 1664	1
2 ^e Processtuk 1694	1
3 ^e Lijst der paarden 1694, 1709	3
4 ^e Akte van visitatie der gebarsten klok 1734-1735	2
5 ^e Rentebrieven 1745, 1747, 1749	4
6 ^e Benoeming en ontslag als Schout 1737, 1781	2
7 ^e Relaes 1789	1
8 ^e Volmacht 1605	1
5. Groot Register. Cynsboek 1599 met 7 inliggende stukken	8
6. Het boek aengaende de Heerlyckheyt van Woestwesel met alle appendentiën ende dependentiën, 1624. Op den omslag : « Woestwesel, Verkoop door den heer van Kessel aen den heer van Broechem alsniede het Leenhoff van Brecht. »	
7. Register van verscheidene Charters en Brieven	1
8. Register getiteld : « Keurboek van het dorp van Woestwesel. » (Copie van 1 Mei 1500.)	1
9. Bundel. Vonnissen 1614-1618	2
10. Schepenakten 1513, 1537	2
Rechterlijke rol 1598	1
11. Schepenakten op papier 1633, 1641	4
Schepenakt op perkament 1571	1
12. 2 Akten van 2 Nov. 1695 en van 6 Juli 1744 betreffende de familie Cox	2
13. 2 Schepenakten op papier 1688 en 1727	
2 Sauve-garde van 1673 op papier	
2 Verschillende akten van 1709 en 1713 op papier	5

N. B. Benevens deze stukken werden door het gemeentebestuur van Wuestwezel aldaar in bewaring gegeven de oude scabinale archieven van onze gemeente (Schepenbrieven, Rechterlijke rollen, Vonnissen, Registers van voorwaarden en losse stukken betrekking hebbende op deze registers).

Weergekeerde Soldaten in 1815.

Napoleon had zijn laatsten troef uitgespeeld, maar de Verbonden legers der groote Mogendheden haalden den slag thuis en heel het groote Fransche leger, « la Grande Armée », werd te Waterloo in de pan gehakt. (18 Juni 1815.)

Al de vroegere krijgstochten van den grooten keizer hadden hem een aanzienlijk leger op de been doen brengen. Niet alleen in Frankrijk, maar ook in al de onderworpen landen waren de jongelingen opgeëischt om als slachtoffers te dienen voor de nooit bevredigde heerschzucht van den Franschen keizer. Zoo werd zijn leger een mengeling van soldaten aller landen, waartusschen zich dan ook de Belgen bevonden. Ook onze gemeente moest haar deel leveren en zoo vinden we in de archieven verschillende doodsberichten van Wuestwezelsche jongens die, honderden uren van huis verwijderd, hun bloed vergoten voor den « almachtigen » Napoléon.

Na den slag van Waterloo werd de trotsche heerschzucht van den overheerscher voorgoed den kop ingedrukt en de overwonnen keizer mocht in de eenzaamheid op Sinte-Helena zijn glorievolle dagen, maar ook zijn laatste nederlaag gaan bepeinzen. Nu had het groote leger ook geen reden van bestaan meer, het nieuwe Fransche leger moest bestaan uit Franschen en al de vreemdelingen werden naar huis gezonden. Het roemrijke leger van Napoleon was ontbonden.

Nu ze teruggekeerd waren in hun dorp, kon men de tragische lijst opmaken der weergekeerde oud-soldaten. De deserteurs en andere oud-gedienden, die nu niets meer te vreezen hadden, keerden terug, alsmede degenen, die door de Russen of de Pruisen waren gevangen genomen, ze werden allen opgeschreven evenals zij, die om zekere redenen (steun van ouders, onbekwaamheid, enz.) reeds vroeger naar huis waren gezonden.

We laten hierachter deze lijst in haar geheel volgen. Kon er ooit wel een sprekender lijst opgemaakt worden? Zij is als 'n boek, want tusschen de regels leest men heele levensgeschiedenissen. Sommige zijn echt tragisch, want wat geleden ellende moet men veronderstellen bij een jonge man als P. J. Neefs, die op 36-jarigen ouderdom naar huis gezonden werd, zoodanig onderkomen of misschien verminkt dat hij tot verderen dienst onbekwaam was. Hij had eerst gedurende 5 jaar bij de Hollanders gediend (1807-1812), dan bij de Franschen gedurende 1 jaar (1812-13). Hoe hij daar bij geraakte zal wederom

een heel historie zijn. Maar zijn « kruisweg » was nog niet ten einde. Rond 1813 kwam hij heel zeker met de Russen in slag. Werd hij daar gevangen genomen, was hij een overlooper ? We kunnen slechts gissingen maken, maar wat zeker is, hij diende nog anderhalf jaar als Russisch soldaat en dan, eindelijk, na 7 ½ jaar miserie als infanterie-soldaat, na een reis door gansch Europa, werd hij naar huis gestuurd omdat hij... onbekwaam was ; men kon hem niet meer gebruiken !

Adriaan Michielsen had er rapper zijn goesting van. 't Kon hem weinig schelen, dat men hem de eer had aangedaan, als soldaat te mogen dienen in de « garde impériale » ofte keizerlijke wacht, want na één maand liet hij zijn keizer in den steek en trok er van door. Hij kon die « eer » best missen !... Willem Augustyns had er na 6 dagen al genoeg van, evenals Jan Brosens na 4 weken en Adriaan Doms, die na 6 maanden dienst in Brussel den weg niet kon vinden en zijn regiment kwijt speelde. De jongste uit den troep, is Corneel Hertoghs, die was pas 19 jaar toen men hem soldaat maakte, maar na 10 maanden werd hij gevangen genomen door de Verbondenen en, Belg zijnde, naar huis gezonden.

De oudste, Fr. Chatain, was waarschijnlijk een beroepssoldaat, anders zou hij bij de Franschen zijn zilveren jubileum niet gevierd hebben. Hij had het ook tot adjudant gebracht, maar werd later soldaat bij de ruitery.

Opvallend is het, dat er op de 26 man, slechts vijf regelmatig door de Franschen werden naar huis gezonden als Belg, de anderen werden op een andere manier « oud-gediende » : acht waren deserteurs, vijf werden afgekeurd of als onbekwaam aanzien, vier werden door een leger der Verbondenen naar huis gezonden en de vier overige hadden bijzondere redenen.

De lijst werd in 't Fransch opgemaakt en draagt geen datum, maar uit den ouderdom der soldaten blijkt over 't algemeen dat hij in 1815 werd opgemaakt.

We hopen dat onze lezers deze lijst met aandacht, misschien wel met bewondering of verwondering, zullen overzien en zeker is het, dat sommigen er nog wel familieleden of voorouders zullen op aantreffen. Ook zijn er nog verschillende inwoners, die brieven bezitten, door familieleden in Franschen dienst uit den vreemde geschreven, daarover een volgende maal.

Karel PEETERS.

NAAM en VOORNAMEN	Geboorteplaats en -datum	Ouderdom	Leger waarin hij gediend heeft	Duur van den dienst
Peeters Pieter Jan	Wuestwezel, 8 Mei 1785	30 j.	Fransch	9 jaar
Neefs Pieter Jan	id. 4 April 1779	36 j.	1 ^e Hollandsch 2 ^e Fransch 3 ^e Russisch	5 jaar 1 » 1 ½ jaar
Van Velthoven Pieter Jan	id. 20 Oct. 1788	26 j.	Fransch	7 jaar
Veron Pieter	id. 31 Aug. 1789	25 j.	id.	7 jaar
Van Velthoven Corneel	id. 11 Jan. 1791	24 j.	id.	1 jaar
Van Opdorp Antoon	id. 5 Aug. 1785	29 j.	id.	7 ½ jaar
Schuermans Jan Frans	id. 15 April 1790	24 j.	id.	6 jaar
De Potter Jan	Malderen, 25 Maart 1788	27 j.	id.	6 jaar
Beyers Adriaan	Wuestwezel, 7 Febr. 1789	26 j.	id.	9 maand
Aertsen Jaak	id. 17 Febr. 1791	24 j.	id.	2 jaar
Doms Adriaan	id. 29 Jan. 1793	22 j.	id.	6 maand
Michielsens Adriaan	id. 13 Mei 1789	26 j.	id.	1 maand
Wouters Jan Baptist	id. 26 Oct. 1791	23 j.	id.	15 maand
Wouters Jan Frans	id. 28 Maart 1789	26 j.	id.	1 jaar
Lambrechts Pieter Jan	id. 4 Mei 1794	21 j.	id.	1 jaar
Mirgaux Jan Frans	Cappellen, 9 Maart 1793	22 j.	id.	6 maand
Lambrechts Corneel	Brecht, 6 Oct. 1792	23 j.	1 ^e Fransch 2 ^e Russisch	1 ½ jaar
Augustijns Willem	Wuestwezel, 15 Nov. 1788	26 j.	Fransch	6 dagen
Brosens Jan	id. 26 Juni 1794	20 j.	id.	4 weken
Lambrechts Bartholomeus	id. 4 Juni. 1787	28 j.	id.	6 maand
Wouters Lambert	id. 29 Aug. 1785	29 j.	id.	9 jaar
Bastiaenssen Jan	Esschen, 30 Juli 1793	21 j.	id.	1 jaar
Hertoghs Corneel	Wuestwezel, 1 Sept. 1794	20 j.	id.	10 maand
Claessens Jan Baptist	id. 25 Mei 1789	26 j.	id.	2 ½ jaar
Chatain Frans	Walwilder, 15 Mei 1773	42 j.	id.	25 jaar
De Clercq Corneel	Wuestwezel, 4 Febr. 1779	36 j.	id.	2 j. 2 m.

GEKEERD ZIJN NA GEDIEND TE HEBBEN IN VREEMDE LEGERS.

Wapen	Behaalde graad	Huidig beroep	Waarom heeft hij den dienst verlaten ?	Gedrag
voetvolk	1 ^{re} luitenant	onderwijzer	weergekeerd uit den dienst van Frankrijk, als Belg.	goed
id.	soldaat korporaal soldaat	timmerman	onbekwaamheid	id.
id.	korporaal	id.	naar huis gezonden als Belg	id.
ruiterij	soldaat	bakker	steun zijner moeder	id.
voetvolk	id.	timmerman	onbekwaam tot verderen dienst	id.
id.	id.	landbouwer	naar huis gezonden als Belg	id.
id.	id.	metser	steun zijner ouders	id.
id.	id.	landbouwer	naar huis gezonden als Belg	id.
id.	id.	id.	gedeserteerd vóór den vrede van Weenen	id.
id.	id.	id.	gedeserteerd als voorpost	id.
id.	id.	id.	verloor zijn regiment in Brussel	id.
Keizerlijke wacht	id.	kleermaker	deserteur	id.
voetvolk	id.	landbouwer	heeft vrijstelling bekomen	id.
id.	id.	koetsier	heeft zijn korps in Duitschland verlaten	id.
id.	id.	landbouwer	gevangen genomen door de Russen en naar huis gezonden	id.
id.	id.	leurder	gevangen genomen door de Pruisen, daarna naar huis gezonden	id.
id.	id.	landbouwer	gedeserteerd bij de Franschen en door de Russen naar huis gezonden	id.
id.	id.	id.	deserteur	id.
id.	id.	id.	id.	id.
id.	id.	id.	id.	id.
id.	id.	id.	naar huis gezonden als Belg	id.
id.	id.	id.	afgekeurd	id.
id.	id.	id.	gevangen genomen en naar huis gezonden	id.
id.	id.	id.	afgekeurd	id.
voetvolk	adjutant	particulier	verlof	id.
ruiterij	soldaat			
geschut	id.	kleermaker	onbekwaamheid	id.

De verkoop der Heerlijkheid van Wuestwezel (1624).

Het is van overwegend belang voor de geschiedenis onzer gemeente te weten welke heeren in den loop der eeuwen over Wuestwezel hebben geregeerd en welke hunne verhouding was tegenover hun heerlijkheid, kortom, we kunnen de geschiedenis onzer gemeente niet begrijpen zonder het leven der plaatselijke heeren te kennen.

Een zeer merkwaardig dokument is dan wel de akte, waarbij de Heerlijkheid van Wuestwezel met al hare aanhoorigheden verkocht werd aan Willem vander Ryt. Deze koopakte, samen met de beschrijving der Heerlijkheid en vele andere stukken, vormt een lijvig register bevattende 72 bladzijden en draagt als opschrift op den perkamenten omslag « *Woestwesel, (1) Verkoop door den Heer van Kessel aan den Heer van Broechem, alsmede het Leenhoff van Brecht.* » (2)

De baron van Kessel, Willem Adriaan de Hornes, gehuwd met Elisabeth van den Meeren, had in 1624 de heerlijkheid van Wuestwezel in bezit. Ze hadden samen hun testament gemaakt (15 Mei 1610) en daarin o. m. vermeld, dat de langstlevende over de goederen mocht beschikken naar beliefte. Elisabeth van den Meeren had de heerlijkheid geërfd van haar vader, Philips vander Meeren, heer van Saventhem, maar Charles de Berlo was er ook nog voor iets in tusschen, daar deze bij het overlijden van Karel vander Meeren (18 Mei 1596) en volgens dezes testament ook de Heerlijkheid had verkregen (3). Er echter tusschen W. A. de Hornes en de Berlo een overeenkomst getroffen (20 Dec. 1610) na betaling van elf duizend gulden. De baron van Kessel had dus het volle eigendomsrecht over de heerlijkheid van Wuestwezel met al de aanhoorigheden. Om zijn schulden te betalen moest hij noodgedwongen zijn eigendom verkoopen en 't is over dezen verkoop dat wij thans zullen handelen.

(1) In den tijd der familie vander Ryt werd de spelling « *Woestwesel* » algemeen gebruikt. Willem vander Ryt gebruikte ze zelf ook voortdurend en liet ze ook op de grafstenen beitelen o. m. te Bergen-op-Zoom en te Wuestwezel. Hierover later meer.

(2) Het register berust in het Staatsarchief te Antwerpen. Fonds Wuestwezel, n° 6.

(3) Volgens het « *Extract uytten Hoofd-Leenboek vanden quartiere van Antwerpen, berustende inde Greffie vanden Souvereynen leenhove van Brabant, onder de Capitulatie van Woestwesele, folio CXVII.* »

Le Roy. Notitia Marchionatus S. R. I. Amsterdam 1678.

Daar al de stukken, die in het register vervat zijn, van even groot belang zijn voor onze plaatselijke geschiedenis zullen wij al de teksten heel en gansch weergeven na eerst in 't kort de voornaamste punten te hebben besproken.

I. De eigenlijke Koopbrief.

Reeds in 1620, den 1ⁿ Februari, had de baron van Kessel de toelating van de Aartshertogen Albert en Isabella bekomen om zijn Heerlijkheid van Woestwezel te mogen verkoopen. Eindelijk, na vier jaren, bood zich een koper aan in den persoon van Willem vander Ryt, gezegd van Broechem, ridder, rentmeester en drossaard (1) van Bergen-op-Zoom. De koop werd gesloten te 's Gravenhage op 1 April 1624, voor de som van 38.000 gulden. Van deze som moest worden afgetrokken het totaal der renten waarmede de heerlijkheid beleend was (11.963 gulden). Het overschot moest betaald worden in drie keeren : bij de onderteekening 10.000 guld. (hiervan kwijting in den rand van den koopakt) en de rest in twee gelijke helften. Ook vermeldt de akte welke stukken voorgelegd en bijgevoegd om het eigendomsrecht van den verkooper te staven.

« Coopbrief van de Heerlyckheyt van Woestwesel
aenden Heere van Brouchem.

Alsoo de Welgeboeren Heere *Willem Adriaen de Hornes*, Banderheere van Kessel, Heere van Woestwesel, enz. Generael vande artillerie vande H. M. Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, bij testamente van goederen *Mevrouw Elisabeth vander Meeren*, sijne overleden huysvrouw geauthoriseert is, eenige van hare erffgoederen te mogen vercoopen tot reddinge vande lasten ende schaeden van haren sterffhuysse, breeder volgende tselve testamente in dato den XVⁿ Mei 1610.

Ende dat de Welgeachte Heere van Kessel, volgende seker accoordt in dato den XX Decembris in tselve jaer 1610 van heere *Charles van Berlo*, vrijheere tot Sclesin, enz., vercregen hebbende de Heerlyckheyt van Woestwesel, ende daervoren aenden selven Heere Charles betaelt *de somme van elf duysent gulden*, daer naer op den 1ⁿ Februari 1620 van Eertshertoghe van Oostenryck, als Hertoghe van Brabant geaccepteert heeft octroy (2), consent ende permissie om die voorschreven Heerlyckheyt ende goederen van Woestwesel te mogen vercoopen, breeder volgende de brieven van Hare Hoochheden, met advys van beyde sijne naeste vrinden, verleent in dato als voren hier van sijnde.

(1) Ambtenaar met verschillende functies belast, o. a. de rechtspraak : officier van justitie. (Plaatsvervanger van den Hertog, belast met de Handhaving der openbare orde — evenals de Schoutet in de steden.)

(2) Machtiging tot een handeling, gegeven door een bevoegde macht.

Soo ist dat die Welgeachte Heere van Kessel, over de vercoopinghe vande voorschreven Heerlyckheyt van Woestwesel, getreden sijnde inde Handelinghe met Heere Willem vander Ryt, *geseyt van Broechem*, ridder, ritmeester ende drossaert der stadt ende lande van Bergen opten Zoom, naer verscheiden communicatie, eyntelycken metten selven geaccordeert ende overcomen is in naevolgende manieren, te weten, dat de wel ende meer geachte heere van Kessel aenden voorschreven heere van Broechem vercoopt heeft, gelyck hij vercoopt midts desen, *die voorschreven heerlyckheyt van Woestwesel, mit hoege, middele ende laege jurisdictie, versterff van Bastaerden (1), keuren, breucken ende heerlycke rechten over Westdeurne, Achterbroeck, Ginhoven, Velthoven, ter Eyck, Gogreinde, Ouderseel, Witgoer, Brekele ende andere gehuchten van outs daertoe behoort ende daerover geresorteert hebbende.*

Item met alle landen ende gronden van erve, soo gecultiveert als ongecultiveert, bosschen ende boomgaerden.

Item thuyss van Woestwesel (2) met alle andere huysen, hoven, schuyringen, stallingen, molen, visscherie, vogelrie (3), renten, chynsen, leenrechten, (ende naementlyck tLeenhoff tot Brecht, genaempt den eygendom van Brecht) (4) officien, diensten ende generalyck alle appendenten ende dependenten, gevolge ende aencleven van dien, gelyck de heere vercooper als heere van Woestwesel de voors. heerlyckheyt gepossideert, gebruyet ende genoten heeft gehad, ende hadde moegen possideren, gebruycken ende genyeten.

Ende heeft de voors. heere coper belooft, lyck hij belooft midts desen, voor al tgene voors. is, aenden heere vercooper ofte syne actie, hebbende te betaelen *die somme van achtendertich duysent gulden van XX stuyvers 't stuck*, met alsulcken munten als ten tyde van betaelinghe in Hollant ganckbaer wesen sal, midts dat aende selve sommen afslach strecken sullen de respectieve hoofdsommen van renten hier naer gespecificeert, mit 't respectieve onbetaelde verloop van dien, voor dato deser verschenen, te weten :

Eerst eene rente van vyffhondert gulden tsiaers, te lossen met *acht dusent guldens*, toecomende den erfgenamen van *Taxis*.

Noch eene rente van hondert ende vyftich gulden siaers, te lossen met *drie dusent gulden* toecomende den *pensionaris (5) Schot* tot Brussel.

Noch eene rente van vyftich guldens siaers, te lossen mit *achthondert guldens* toecomende *het weeskint van Hans de Bye*

Noch eene rente van vyff guldens thien stuyvers tsiaers, te lossen met *achtentachtich gulden*, toecomende *de Capellerie (6) tot Woestwesel*

Ende noch eene rente van omtrent drie veertelen rogge siaers, te lossen met *vyffenseventich guldens*, toecomende *de voors. Capelrie ende den H. Geest-tafel*.

(1) Recht waardoor iemand de goederen der bastaarden erft.

(2) Hier wordt bedoeld het oud Kasteel van Woestwezel. In het register dat wij thans behandelen staat hiervan een korte beschrijving, die wij in een volgend deel dezer verhandeling zullen geven te samen met de teekening van het oud-kasteel (volgens Le Roy, Castella et Pretoria, Antwerpen 1696.)

(3) Recht op vogeljacht.

(4) Het leenboek over dezen eigendom begon reeds in 1468.

(5) Bezoldigd rechtsgeleerd raadsman eener stad.

(6) Stichting tot bezoldiging van een Kapelaan.

Hoofdsommen van alle welcke renten beloopende *ter somme van XI^m IXe LXIII guldens*, ende tvoors. respectieve verloop vanden de heere vercooper genoemd heeft. Ende neemt midts desen tot synen laste belovende de heere vercooper daarvan tallen tyden te vrijen ende te ontlasten, midts dat de selve hoofdsommen ende verloop, voor dato deser verschenen, ontslach sullen strecken aende voors. beloofde coopenningen te betaelen met thien duysent gulden gereet, terstont naerdatt hem de voors. heerlyckheyt voor die vanden Rade van Brabant, alhier in Hollandt residerende, opgedragen ende getransporteert sal wesen, in sulcke voegen dat hy, heere cooper, de possesserie, gebruyck ende genot van dien metterdaet sal mogen aenvaerden ende tgene boven de betaelinghe vande voorschreven thien duseut guldens noch resteren, sal hij, heere cooper, gehouden wesen te betaelen op twee naervolgende halve jaeren, bij egale partijen, als op den eersten Octobris inden iegenwoordigen jare 1624, de eene helft, ende op den eersten Aprilis inden toecomenden jaere 1625 de andere helft.

Verbindende daer voren hij, heere cooper, synen persoon ende goederen ende selve submitterende (1) 't bedwanck van alle rechten ende rechteren, des soo heeft de heere cooper beloofd ende beloofd midts desen de voors. Heerlyckheyt van Woestwesel, mit de voors. appendenten ende dependenten ten behoeve vanden heere cooper oock te doen opdraegen ende transporteren voordien Leenhove van Brabant, tot Brussel residerende, omme van wege de heere cooper aldaer oock verheven ende behoorelycke brieven van investiture (2) verkregen te mogen worden, tot coste van selven heere cooper, ende alsoo de heere vercooper, volgende de brieven van octroy, consent ende permissie van 1 Februari 1620, hier voren verhaelt, gehouden is 't surplus vande voors. coopenningen welck overschieten sal boven de voors. reele lasten ende suyveringe vande voors. schulden te employeren ter nature als die voors. heerlyckheyt van Woestwesel geweest is voor dato vande voorschreven vercoopinge, soo heeft hij, heere vercooper beloofd ende beloofd midts desen daer voren ende voor alle lasten commeren (3) ende calangieren (4), waarmede de selve heerlyckheyt boven de renten hiervoren gespecificeert beswaert soude mogen weten, tot waerborge te stellen ende soo voor den voorschreven Raede van Brabant alhier in Hollant als voor den voors. Leenhove van Brabant, tot Brussel residerende, speciaal te verbinden syne baronnie ende heerlyckheyt van Kessel, mit alle de landen, soo leen als eygen daer toe behoorende, boven tgenerael verbant van syn persoon ende goederen, welcke waerhorgen voor soo veel als voor temploy vande voors. overschietende penningen duyren sal, soo lange tot dat den soon van heere vercooper gecomen sal wesen tot sijne jaren ende de voors. vercoopinge sal hebben geadmetteert ende geapprobeert, oft dat den heere cooper, dat er gebleken sal syn van tselve employ, midts dat dier nyettemin de selve waerborge nopende de bevrijdinge van alle de voorschreven voordere lasten, commeren ende calangieren sal blijven in haer geheel ende onverandert den tijt van acht naestcomende jaeren oock blijven sal in haer geheel de generael belofte ende verbant vande voorschr. waerborge.

(1) Zich onderwerpende.

(2) Plechtige instelling.

(3) Hinderen.

(4) Voor hem instaan.

Noch is geconditionneert ende ondersproecken : Alsoo de rente van vyffhondert gulden siaers te lossen met VIII^m guldens hiervoren gevaert, gevest ende gehypotequeert (1) is, nyet alleen opde voors. baronnie ende Heerlyckheyt van Kessel, dat de heere cooper gehouden sal wesen, gelyck hij belooft heeft ende belooft midts desen, onder gelyck verbant als voren, de selve rente af te lossen, te quyten ende den Heeren vercooper daarvan dadelyck te ontlasten binnen den tiit van drie eerstcomende jaeren.

Ten laetsten is noch bevoorwaert ende geconditionneert, dat die heere ver-
cooper den heere coopere overleveren sal :

Extract authentick vuyttet Testament van de voors. vrouwe Elisabeth vander Meeren hiervoren gevaert, neffens copie autentick van de octroyen omme van hare leengoederen te disponeren (2).

Item tvoors. originele accoordt metten heere van Berlo gemaectt ;

Item de originele brieven van octroy, consent ende permissie omde voors. heerlyckhey van Woestwesel te mogen vercoopen, ende voorts alle andere brieven, titulen, leenboecken, chynsboecken ende andere stucken, geene uytgesondert, die selve heerlyckhey appenderende ende dependerende van die eenichsints betreffende.

Alles sonder fraude (3) ende onder verbant van allen rechten ende achteren.

Ende syn hiervan gemaect twee brieven alleenlydende bijden voors. Heeren Contrahenten onderteekent den 1ⁿ Aprilis 1624. Ende was desen brief onderteekent *A. de Horne* ende *W. vander Ryl*, genamt *de Broechem*.

Tersyde vanden originelen brieff hiervoren staende stont soo ende gelyck hier naer volgt : Wij, ondergeschreven bekennen ontfangen te hebben vanden Heere van Broechem de somme van *thien duysent ponden van XL grooten lpond*, in voldoeninghe van eersten oft gereeden termijn vande cooppenningen int witte vandese geroert.

Actum in den Hage, den eersten April XVIe vierentwintich ende was
onderteeckent *A. de Horne*.

KAREL PEETERS.

•••••

« Nemet in danck, al en ist niet constigh ghedaen fijn :

Wat uut goedtheydt gheschiedt, moet jonstigh ontflaen sijn.»

(Uit een oud pædagogisch boekje.)

(1) Als onderpand doen inschrijven.

(2) Beschikken.

(3) Bedrog, ontduiking.

Folklore.

Sinds de openbare besturen hun aandacht hebben geschonken aan de studie der folklore is er een heele beweging ontstaan op het gebied van volkskunde, dank vooral aan de werking der provinciale kommissiën voor folkloristische en geschiedkundige opzoekingen.

Een heel leger zanters en zoekers is aan 't werk om de oude gebruiken en gewoonten, de eigenaardige zeden en toestanden, de lang verdwenen liedjes en van ouds-gebruikte spreekwoorden en gezegden op te zoeken, aan te teekenen en uit te pluizen.

De provincie Antwerpen is niet ten achter gebleven. De provinciale Kommissie, onder voorzitterschap van den heer Gouverneur, zond reeds aan hare briefwisselende leden toelichtingen en wenken, die dienen moeten bij het opzoeken van folkloristisch materiaal. Laat ons hopen dat deze werking, zoo krachtig aangevat, worde voortgezet en tot een prachtig levend iets moge gedijen.

De ligging zelf onzer grensgemeente, tamelijk ver van de grootstad Antwerpen, heeft voorzeker meegewerkt om oude gewoonten en landelijken aard bijna ongewijzigd te bewaren. Hier ligt dus een breed veld voor opzoekingen en aanteekeningen open, dat zonder twijfel binnen het bereik valt van al de leden van onzen Oudheidkundigen Kring.

In een algemeene vergadering werd hiermede een begin gemaakt.

Nadat in breede trekken het doel en het gebied der folkloristische studie was uiteengezet werd een proeve gehouden over de manier van inzamelen der gegevens. Zonder het zelf te beseffen had ieder der aanwezigen, en het aantal was zeer aanzienlijk, reeds een heelen schat folkloristisch materiaal gereed; alleen dient er een lijn getrokken en moet er met orde gewerkt worden. We zullen ons dan houden aan de voorschriften der provinciale Kommissie en volgens hare wenken de inzameling van gegevens doorvoeren. De eerste stap werd reeds gedaan, geestdriftig was de inzet, laat ons nu allen samen even moedig voortwerken. We rekenen hiervoor bijzonder op de hulp en de medewerking onzer Wuestwezelsche leden.

De Oudheidkundige Kring van Wuestwezel en zijn tijdschrift « Wesalia » stellen zich gansch ter beschikking van de Antwerpsche provinciale Kommissie.

K. P.

Ons eigen hoekje.

AAN ONZE LEDEN.

« Wesalia » dankt van harte zijn trouwe leden en abonneuten om het zeer regelmatig aanbetalen voor het nieuwe jaar.

We zijn heel verheugd te kunnen melden dat ons ledental reeds die 200 overschreden heeft. Op een jaar tijd werd dus het aantal leden verdriedubbeld. Dat kan tellen !

Mogen we onze buitendorpsche leden verzoeken bij een gebeurlijke adresverandering het beheer van « Wesalia » hiervan kennis te geven, om zeker te zijn dat ieder zijn nummers ontvange.

AANWINSTEN.

We ontvingen de volgende werken :

J. de BOSSCHERE. *Oude gebouwen van Antwerpen*. Buschman, Antwerpen 1907 (gift van den Heer A. Leenaerts).

PRIMS en VERBEECK. *Antwerpsch Straatnamenboek*.

.....

Brievenbus.

J. G. A. van Hogerlinden, Arnhem.

Op 16 April 1526 werd een hertelling gedaan der « bewoonde ende onbewoonde huysen ende herdsteden inder stadt ende quartier van Antwerpen ». Tusschen degenen die deze telling leidden vinden we « *Meester Janne van Anderlecht, pensionaris ende gedeputeerden der Stadt van Brusselen* ».

Copij van een lijst bij deze hertelling opgemaakt berust in het archief der gemeente Wuestwezel.

A. L. Antwerpen.

Volgende tekst vinden we in de Doopregisters van Wuestwezel over het jaar 1797 : « *Die vigesima tertia Aprilis media undecima matutina in vico Kleynenberg natus est et eadem die baptizatus ac nominatus Adrianus, filius legitimus Dominici Lenaerts, hujus parochiae et Catharinae Huybes, ex Rykevorsel. Susceptores fuerunt Adrianus Huybes ex Merxplas et Dimphna Peeters ex Wortel. Omnes sunt indocti et hic habitant.* »

Wat wil zeggen :

Den 23 April (1797), te half elf voormiddag, is op het gehucht Kleynenberg geboren, en werd denzelfden dag gedoopt en genaamd Adrianus, wettige zoon van Dominicus Lenaerts, dezer parochie, en van Catharina Huybes, van Rykevorsel. Waren peter en meter Adrianus Huybes, van Merxplas, en Dimphna Peeters, van Wortel. Allen zijn ongeletterd en wonen hier.

H. Koenraads-Van Beeck, Fultonstraat, 52, Den Haag (Holl.)
 Hub. Kunst, onderwijzer, Achtmaal-Zundert (Holl.)
 Leo Kuylen, Oorderenweg, 1, Eeckeren.
 Jos. Leys, Handelslei, 2.
 E. P. Libertus, o. f. m. klooster, Oever, Antwerpen.
 Louis Maes, kunst- en kerkmeubelen, Sint-Lenaerts.
 G. Mariën, Topaasstraat 19, Berchem.
 Karel Meerbergen, prov. raadslid, Osystraat 24, Antwerpen.
 M. Mertens, Cogels-Osylei, Berchem.
 Leo Michielsens-Van Beeck, schoolopziener, Cappellen.
 M. Moors, onderwijzeres, Hoogstraten.
 Ant. Mortelmans, Rolwagenstraat 17, Antwerpen.
 Jos. Mortelmans, Berthoutstraat, 22, Berchem.
 P. J. Nuytemans, Oud-Gooreind.
 A. Ooms, Viersel.
 V. Ortenzi, Oude Koornmarkt, 58, Antwerpen.
 Const. Peeters, Dorp, 108.
 Edward Peeters, Pyckestraat, 21, Antwerpen.
 Flor. Peeters, sigarenfabrikant.
 Louis Peeters, Hoevensche baan, 6-8, Cappellen.
 René Peeters, fotograaf.
 L. Pellaers-Van Beeck, Doornboomstraat, Hove.
 Edw. Pourbaix, brouwer, Gooreind.
 Victor Ribbens, Achterbroeck.
 Dr L. Schöller, St Pietersnieuwstraat, Gent.
 J. Segers-Reusens, Gitschotellei, 100, Borgerhout.
 Jos. Snepvangers, Lange Leemstraat, 73, Antwerpen.
 Willem Snepvangers, Dorp, 89.
 Jhr. Mr. M. W. Snoeck, Hintham bij 's Bosch (Holl.).
 Lod. Staepels, schilder.
 L. Stroobant, Directeur Weldadigheidskolonie, Merxplas.
 J. Thielemans, Heyvaertstraat, Schaerbeek.
 Frans Tiebos, Rudolfstraat, 11, Antwerpen.
 Louis Tiebos, Lange Dijkstraat, 78, Antwerpen.
 Eugene Van Beeck, gemeentesekretaris.
 Jul. Van Beeck, Handelslei, 53.
 Louis Van Beeck, Boomgaardstraat, 352, Berchem.
 Louis Van Beeck, Maarsch. Fochlaan, 88, Schaerbeek.
 E. H. Dr. Van Dregt, pastoor, Nieuwmoer.
 E. H. Henri Van Bueren, onderpastoor, Eeckeren.
 Karel Van den Branden, Esschen-Wildert.
 Henri Van den Heuvel, aannemer.
 Wed. J. Van den Heuvel en Kind., Hotel « De Ster ».
 E. H. Lod. Van der Jonckheyd, leeraar.
 Neel Van Deuren, Milisstraat, 48, Antwerpen.
 Prof. Dr H. J. Van de Weyer, hoogleeraar, Leuven.
 J. Van Elsacker, Duffelaerhof, Achterbroeck.
 E. H. J. van Genck, pastoor, Achtmaal-Zundert (Holl.).
 V. Van Himbergen, gemeentesekretaris, Raevels.
 J. G. A. van Hogerlinden, Arnhem (Holl.).
 E. H. van Horenbeeck, pastoor, Gooreind.
 Frans Van Hoydonck, onderwijzer, Esschen.
 Frans Van Hoydonck-Hens, brouwer, Wernhout-Zundert (Holl.).
 Jozef Van Hoydonck, gemeentebediende.
 Michel Van Hoydonck, Braeken.
 Wed. Van Laerhoven-Van Beeck, Venusstraat, 44, Antwerpen.
 Frans Van Looveren, brouwer.
 H. Vanmassenhove, ontvanger tolrechten.
 Baron L. van Pottelsberghe de la Potterie, Melle.
 Barones L. van Pottelsberghe de la Potterie, Kasteel « Sterbosch ».
 A. Van Pul, riiksveearts.
 E. H. J. Van Roey, onderpastoor, Esschen.
 Dirk Vansina, letterkundige, Gooreind.
 J. Van Uytbergen, Lange Elzenstraat, 110, Antwerpen.
 Modest Verellen, wisselagent, Calmpthout.
 Eug. Verheyen, Van Beersstraat, 6, Antwerpen.
 Constant Vervoort, postontvanger.
 Willem Vorsselmans, drukker-uitgever, Zundert (Holl.).
 Fr. Wouters, Bestuurder gevangenis, Tongeren.

LEDEN :

- J. Appelian, Dorp, 35.
 Louis Bervoets, Van den Houte's lei, 3, Deurne.
 Corn. Boden, Westdoorn.
 Frans Boden, Westdoorn.
 Jan Boden, Westdoorn.
 Louis Boden, Westdoorn.
 L. Boden, Westdoorn.
 Ben Brackman, ontvanger belastingen, Weteren.
 C. Braspenning-Herrygers, Sterbosch.
 Jan Brat, Jan Frans Willemsstr., 1, Bouchout.
 Frans Bresseleers, onderwijzer, Eeckerendonck.
 V. Breugelmans, Achterbrug, 149.
 E. H. Kanunnik Broeckx, pastoor-deken, Contich.
 L. Cornelissen, Heyslagsche baan, Brasschaat.
 Jan Delcroix.
 Ed. De Vrin, Edelinckstraat, 24, Antwerpen.
 Aug. De Winter, Boerhavestraat, 29, Antwerpen.
 J. Dupont, Augustynestraat, Antwerpen.
 P. Dupont, Verbondstraat, 31, Antwerpen.
 Corn. Elst, Van Vaerenbergstraat, 6, Berchem.
 Kanunnik A. Erens, Archivaris Abdij Tongerlo.
 Adr. Francken, Baan.
 Jan Freyters, Handelslei.
 Felix Goris, Dorp, 65.
 Jul. Hens, Dorp, 49.
 Louis Hens, provinciaal raadslid, Pulderbosch.
 Jan Hertoghs, Handelslei.
 Alf. Herrygers, Kruisweg, 103.
 Jan Herrygers, Paal, 190.
 J. Hofmans, Bestuurder der Melkerij.
 E. H. Kanunnik Jansen, O. P. archivaris der stad Turnhout.
 C. Kerremans, Handelslei, 60.
 August Kockx.
 C. Kockx, Polderstraat, 192.
 A. Leenaerts, Walenstraat, 44, Antwerpen.
 Jan Leenaerts, Eikestraat, 9, Berchem.
 Jozef Leenaerts, Baan.
 Louis Luyckx, Beersgat, 99.
 G. Meeusen, gemeentearchivaris, Esschen.
 Frans Meeussen, melkerijbestuurder, Loenhout.
 M. Meylaerts, Posteryhof, Gooreind.
 Aug. Oerlemans, Dorp, 110.
 Fr. Oerlemans, Dorp, 110.
 Frans Paelinckx, Achterbrug.
 Frans Paelinckx, Steenweg Nieuwmoer.
 Fr. Pauwels, Elf Novemberstraat, 52, Merxem.
 Flor. Peeters, leeraar M. O. Breda (Holl.).
 Frans Peeters, onderwijzer, Esschen.
 Jan Peeters, hovenier, Calmpthout.
 K. Peeters, Dorp, 82.
 Maria Peeters, Bestuurster Naad- en Snij-school.
 Flor. Pellaers, Kl. Beersfr., 30, Antwerpen.
 Hendrik Pockelé, gemeentebediende.
 Louis Pockelé, trambediende.
 Karel Roelands, Kruisweg, 167.
 J. Roelen, Baan, 94.
 L. Schrijvers, provinciaal raadslid, Gooreind.
 E. H. L. Soons, Onderpastoor, Santhoven.
 Alfons Staepels, Kruisweg.
 Jozef Staepels, Dorp.
 Frans Van den Bergh, Ginhoven.
 Jozef Van den Bergh, Baan.
 P. Van den Broeck, Molenstraat, 112.
 M. Van den Keybus, Westdoorn.
 Alf. Van der Jonckheyd, Dorp, 69.
 Corn. Van der Jonckheyd, Handelslei.
 Clem. Vandoninck, onderwijzer, Meerhout-Gestel.
 J. Van Sand, Bredabaan, 160, Brasschaat.
 Fernand Van Gelder, Edw. Pecherstraat, 22, Antwerpen.
 Math. Van Gils.
 Em. Van Hoeydonck, Polderstraat, 194.
 Em. Van Hoydonck, Polderstraat, 200.
 Jozef Van Looveren, Breikelen.
 Louis Van Looveren, Baan, 95.
 Jozef Van Oevelen, Achterbroeck.
 Gerard Verstraelen, Vrijheid, Hoogstraten.
 Jozef Verellen, bediende, Dorp, 21.
 Corn. Vermeiren, Kl. Biest.
 Louis Van Geel, Dorp, 112.
 Jan Verstraelen, Cox, Dorp.
 Al. Vervoort, Mutsaertstraat, 38, Antwerpen.
 Karel Vervoort, bediende.
 Alf. Weygers, Handelslei.
 Alf. Wouters, notaris, Merxplas.

Te verkrijgen op het Sekretariaat van den Oudheidkundigen Kring :

Wuestwezel en de Oorlog 1914-1918, door J. TYSMANS.	3.50 fr.
Overzicht der Dagbladpers. (Gelegenheidsnummer van « Wesalia »)	2.— fr.
Volledige 1 ^e Jaargang « Wesalia ».	7.50 fr.